

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**КРАЩІ ПРАКТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ:
ДОСВІД КРАЇН ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 27 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

УДК 340 (477):342.25

К 77

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Панкратова В. О. - канд. юрид. наук, доцент, старший викладач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету;

Сухонос В. В. - д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету;

Стогова О. В. - канд. політ. наук, доцент, доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету

Видання рекомендоване до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 9 від 16 червня 2022 року)

Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України : матер.
К 77 науково-практичного круглого столу (Суми, 27 травня 2022 р.). – Суми :
Сумський державний університет, 2022. – 95 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених ЗВО і наукових установ, які брали участь у Науково-практичному круглому столі «Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України», присвяченому ознайомленню з досвідом країн ЄС щодо децентралізації та впровадження його в Україні, проведеному в рамках реалізації освітнього проекту ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH-101047645-«EULOCDEM: Локальна демократія: кращі європейські практики для України», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок – Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

Co-funded by
the European Union

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Views and opinions expressed are however those of the author (-s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
<i>Видюк М.В.</i> РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	8
<i>Голоха А.Р.</i> МІСЦЕВІ ВИБОРИ: ЗАКОРДОННІ СТАНДАРТИ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	10
<i>Жмаєва М.Ю</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	15
<i>Кордунян І. В.</i> ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В ЄС.....	17
<i>Корнева Т. В.</i> РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ВДОСКОНАЛЕННІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	20
<i>Кравченко Д. І.</i> ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ.....	23
<i>Крисько А.С.</i> СОЛТИС ТА СОЛЕЦТВА: ДОСВІД ПОЛЬЩІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПОМІЖНОГО УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ.....	27
<i>Кудіна А.О.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ - ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ.....	31
<i>Куліш І.О., Стебляк А.В.</i> РОЗШИРЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ЗАГРОЗА ГАРАНТІЙ І БАЛАНСУ ВЛАДИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	34

<i>Кучук А.М.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	37
<i>Леоненко Б.В.</i> ІНСТРУМЕНТИ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	39
<i>Леоненко К.С.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ.....	42
<i>Мірзатуллаєва К.Р., Куліш І.О.</i> ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ НА МІСЦЯХ, ЯК СПОСІБ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ГРОМАДИ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЇЇ РОЗВИТОК.....	44
<i>Мотузна А.В.</i> ПОРІВНЯННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ КОРОЛІВСТВА ДАНІЯ ТА УКРАЇНИ.....	48
<i>Pankratova Viktoriia</i> THEORETICAL AND LEGAL APPROACHES TO THE TERM «LOCAL DEMOCRACY».....	51
<i>Писанка К. О.</i> ВИБОРЧА СИСТЕМА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ШВЕЦІЇ.....	54
<i>Пухтинський М. О.</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ.....	56
<i>Репін Д. А.</i> Е-ДЕМОКРАТІЯ: ВІДПОВІДНІСТЬ ПРАКТИКИ УКРАЇНИ ВИМОГАМ ЄС.....	59
<i>Рибалка А. С.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА.....	62

Savchuk Vladyslav

PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF LOCAL
DEMOCRACY IN UKRAINE.....64

Скорик А. Д.

ПОЛЬСЬКА РЕФОРМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ІДЕЙНА ОСНОВА ДЛЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В
УКРАЇНІ65

Славко А.С.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ У КОНСТИТУЦІЯХ СВІТУ.....69

Стогова О.В.

ДОСВІД ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У ФРАНЦІЇ.....72

Стригунов Я.С.

СИСТЕМА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ САМОВРЯДУВАННЯ ПОЛЬЩІ.....75

Сугоняко А.О.

ЕЛЕКТРОННІ ВИБОРИ.....77

Сухонос В.В.

ДВА АСПЕКТИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....80

Теліженко Л.В.

БАГАТОМАНІТТЯ ЯК ПРОБЛЕМА ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД
НІМЕЧЧИНИ.....82

Ткаченко О.А.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....84

Чала Д.О.

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ.....87

Чернявський Б.А.

ЗМІСТ, ПРИНЦИПИ ТА МЕТИ РЕФОРМИ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....89

Шульга М. О.

МІСЦЕВІ ВИБОРИ В УКРАЇНІ ЯК ОДНА З ФОРМ БЕЗПОСЕРДНЬОЇ
ДЕМОКРАТІЇ.....91

8656. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GF6OG00A> (дата звернення: 23.05.2022).

Сухонос В.В.

*завідувач кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, професор*

ДВА АСПЕКТИ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Локальна демократія може розглядатися у двох аспектах: «локальність» як демократична організація влади на рівні місцевого самоврядування («децентралізація») або місцевого державного управління («деконцентрація») та «локальність» як демократична організація влади на рівні різного роду інституцій та організацій.

Перший аспект пов'язаний з такою категорією як «покоління демократії». На сьогодні усього можна виділити чотири покоління демократії. Так, пряма демократія визнається демократією першого покоління (ПД-1), елітарна – демократією другого покоління (ПД-2), а представницька – демократією третього покоління (ПД-3). Щодо демократії четвертого покоління (ПД-4), то для її визначення використовують такі поняття як деліберативна демократія (демократія діалогу), консенсусна демократія (демократія злагоди) та партисипаторна демократія (демократія участі).

Вперше, як вважається, подібна модель демократії була використана у бразильському місті Порту-Алегрі, де на принципах демократії четвертого покоління була побудована система місцевого самоврядування шляхом використання системи уповноважених ієрархічних форумів.

Ось як описує демократію четвертого покоління відомий футуролог та концептуаліст когнітивної моделі людини (КМл) та об'єднаних когнітивних моделей (ОКМ) І. Бощенко: «Ключовим принципом діалогової (деліберативної)

демократії є створення розподіленої сітьової ОКМ, у якій кожна ОКМ структурується виходячи з територіальної ознаки. Виходить фрактальна структура ОКМ, де декілька молодших ОКМ формують ОКМ середнього рівня, а вони в свою чергу ОКМ верхнього рівня. Від класичних ієрархічних пірамідальних структур ця відрізняється принципом поточної легітимності. Під поточною легітимністю розуміється те, кому підкоряється і від кого залежить в своїй щоденній діяльності керівник. У системах ПД-2 і ПД-3 він залежав від вищестоящого, тобто його легітимність і можливість політичної корупції в період між виборами визначалася вищестоящим в еліті. У ПД-4 це визначає нижчестоящий. В цьому випадку керівник просто вимушений служити нижчестоящим, тобто вектор його служіння спрямовано не до еліти, а до соціуму, що робить його «слугою народу», а не прислужником начальства.

Базовий принцип діалогової демократії гранично простий: громадяни з обмеженої територіальної ділянки спілкуються між собою і визначають проблеми, підлягаючі вирішенню, а також намічають шляхи їх рішення. При цьому вони вибирають із свого складу територіального модератора (координатора), який, на їх думку, володіє всіма необхідними якостями і його КМл найбільш відповідає ОКМ локальної групи. Потім вибрані на форумі координатори утворюють форум наступного рівня, на якому їх КМл взаємодіють і утворюють ОКМ середнього рівня, з свого складу вони вибирають нового модератора (координатора) який володіє вже ОКМ середнього рівня. При цьому слід звернути увагу на те, що спектр його компетенції буде найбільш широкий і оптимальний для ОКМ даного рівня. Постійна динамічна система виборів забезпечує поточну легітимність у напрямі соціуму. Координатори середнього рівня вже формують ОКМ верхнього (міського) рівня і мером стає координатор, чия КМл найбільш відповідає загальній ОКМ міста і найбільш інтегрально відображає КМл жителів міста. Такий підхід дозволяє створити ОКМ декількох рівнів і багаторівневу еліту. При цьому за рахунок сегментації ОКМ, на подібну лусці структуру, вона може краще враховувати специфіку окремих груп і територіальних зон» .

І хоча сам І. Бощенко вважає, що ідеали демократії четвертого покоління можна поширити на загальнонаціональний рівень, проте, на моє переконання це не відповідає дійсності і на сьогодні єдиним ефективним втіленням деліберативної (консенсусної, партисипаторної, партисипативної) демократії є локальний (муніципальний) рівень.

Інший аспект локальної демократії пов'язаний з наданням відповідних повноважень низовим ланкам різних державних і громадських інституцій.

Зокрема, ми можемо це бачити навіть зараз – під час російсько-української війни. Загальновідомо, що світова військова спільнота обмежувала спротив ЗСУ днями або, у кращому випадку, тижнями. Проте, це виявилось не так. Однією ж з причин такої помилки стала недооцінка не лише моральної складової вітчизняних збройних сил, їх високої мотивації захисту Батьківщини, але й той рівень демократизації, який сформувався в лавах української армії. Саме він забезпечив можливість низових підрозділів ЗСУ і територіальної оборони приймати рішення на місці, з урахуванням поточної тактичної ситуації.

Звісно, локальна демократія буде затребувана і в мирний час. Зокрема, демократичний стиль управління вищими навчальними закладами сприятиме творчій ініціативі професорсько-викладацького складу і забезпечить ефективну роботу колективу ВНЗ.

Теліженко Л.В.

*доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права
Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету*

БАГАТОМАНІТТЯ ЯК ПРОБЛЕМА ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ

Локальну демократію переважно розуміють як систему здійснення влади на локальному рівні, за якої громадяни мають право та засоби для контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування й безпосередньо беруть участь в ухваленні рішень [1, Р. 963]. Самою своєю сутністю локальна демократія передбачає множинність та структурну складність. Адже місцевих спільнот і